

Visie

Sport en Bewegen

Visie Sport en Bewegen Het Hogeland
2021 - 2030

23 juni 2021

gemeente
Het Hogeland

Inhoudsopgave

Samenvatting 4

1. Inleiding 6

2. Aansluitende visies en wetgeving 8

3. Trends en ontwikkelingen 12

4. Feiten en Cijfers 16

5. Waar moeten we op inspelen 18

6. Van papier naar praktijk 26

Bijlagen:

1. Feiten en Kengetallen / Nederlands Norm Gezond Bewegen 28
2. Infographic Resultaat Sportcafés, november 2020 30
3. Bronnen 31
4. Tijdlijn 32

Je krijgt in het leven maar één lichaam en als je daar goed voor zorgt, voel je je prettiger en vergroot je de kans op een gezond en fijn leven. Sport en bewegen zijn voor een gezond lichaam - naast voeding - een onmisbaar element. Het geeft je meer energie en je zit letterlijk en figuurlijk beter in je vel. Alleen daarom zijn sport en bewegen al zo belangrijk.

Maar als we samen gaan sporten, gebeurt er nog veel meer. We leren samen grenzen op te zoeken en te verleggen, helpen elkaar en dagen elkaar uit en leren winnen en verliezen. We spreken regels af, waar we ons samen aan houden. Samen sporten kan integratie bevorderen en mensen die langs de zijlijn van de samenleving staan, weer in het veld krijgen. Deze sociale kracht van sport is misschien wel bijna net zo belangrijk als het gezondheidsaspect.

Zo zijn sport en bewegen ook voor heel veel Hogelandsters onmisbaar. We sporten gelukkig al veel en op steeds meer verschillende manieren. We sporten bij de voetbalvereniging of de tennisclub, maar we ploeteren ook in de modder bij het wadlopen, we fietsen en rennen over paden tussen onze uitgestrekte weilanden, of trekken en sleuren aan gewichten in de sportschool. En voor velen is sporten 's ochtends in de eigen huiskamer voor de televisie meedoen met Nederland Beweegt.

Voor de gemeente Het Hogeland is het van belang dat we deze sportende en bewegende inwoners zo goed mogelijk faciliteren. We willen daarbij de Hogelandsters die nog niet genoeg bewegen uitdagen om dit ook te gaan doen, liefst van jongs af aan. Tegelijkertijd hebben we helaas niet de beschikking over een grote pot met geld. We zullen moeten roeien met de riemen die we hebben, daarbij soms scherpe keuzes moeten maken en vooral een balans moeten vinden in de vele belangen die spelen in de gemeente. We moeten koesteren wat van waarde is, maar tegelijk investeren in wat nodig is.

In deze visie Sport en Bewegen laten we zien welke koers we willen varen de komende jaren. Die koers hebben we vooral samen met sportverenigingen en sportondernemers, met het onderwijs en vele belanghebbenden binnen en ook buiten de gemeentelijke organisatie opgesteld. Dat is een knappe prestatie gezien de beperkingen die corona ons oplegde. Ik wil dan ook iedereen bedanken voor hun vaak vrijwillige inzet bij de totstandkoming van deze visie.

Deze visie is geen finishlijn, maar een startschot. Ik wil iedereen dan ook uitnodigen de rest van het parcours ook weer samen af te leggen.

Laten we daarbij niet vergeten dat sport en bewegen naast al hun grote impact op mens en samenleving vooral heel erg leuk zijn. Dat plezier wens ik u toe bij het lezen van deze visie.

Met vriendelijke groet,
Theo de Vries
Wethouder & amateurwielrenner

Samenvatting

In deze visie Sport en Bewegen beschrijven we hoe we de rol van sport en bewegen in gemeente Het Hogeland zien tot aan het jaar 2030. De visie dient als basis voor beleid op het gebied van sport en bewegen in die periode.

Waarom schrijven we een nieuwe visie?

De gemeenten Bedum, De Marne, Eemsmond en Winsum zijn in 2019 samengevoegd tot de nieuwe gemeente Het Hogeland. Bij die nieuwe gemeente hoort ook een eigen visie op sport en bewegen.

Alhoewel sport en bewegen geen wettelijke taken van de gemeente zijn, vinden we ze zo belangrijk, dat we, waar het nodig is, sport en bewegen willen helpen en stimuleren. Sporten is niet alleen leuk en goed voor de gezondheid, het kan inwoners ook helpen om (weer) mee te doen.

Hoe zijn we te werk gegaan?

Veel Hogelandsters zijn professioneel of als vrijwilliger betrokken bij sport en bewegen. We hebben een aantal Sportcafés georganiseerd om samen met deze inwoners de nieuwe visie te bespreken. Sportverenigingen, het onderwijs, sportschoolhouders, beweegcoaches, sporters en tal van anderen gaven daar hun mening.

Naast de gesprekken met inwoners hebben we ook landelijke trends en ontwikkelingen meegenomen. We keken ook naar feiten en cijfers over hoe gezond jonge en volwassen Hogelandsters zijn.

Bij het schrijven van de visie hebben we daarnaast ook goed gekeken naar ander beleid, zoals onder andere het Lokaal Sportakkoord Het Hogeland, het Gronings Provinciaal Beweegakkoord en het Nationaal Sportakkoord: ‘Sport verenigt Nederland’. In 2020 is het Lokaal Sportakkoord ontwikkeld door een groot aantal organisaties in Het Hogeland en ze zijn gestart met de uitvoering. De thema’s in deze visie sluiten aan bij acties die zijn afgesproken binnen het Lokaal Sportakkoord. De verdere uitvoering van deze visie zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van een Sportplatform willen we samen oppakken.

Vier aandachtsgebieden

We hebben voor vier aandachtsgebieden ambities opgesteld die onze koers zullen bepalen:

1. Sport en bewegen in een uitnodigende en veilige omgeving
2. Sport en bewegen met vitale sport- en beweegaanbieders
3. Sport en bewegen van jong tot oud
4. Inclusief sporten en bewegen

Hieronder lichten we ze kort toe.

Sport en bewegen in een uitnodigende en veilige omgeving

Sportaccommodaties en de omgeving moeten Hogelandsters uitdagen tot sport en bewegen en tegelijk passen bij behoefte en wensen van onze inwoners. We willen waar mogelijk dat de openbare ruimte uitnodigt tot sporten en bewegen. We maken de verbinding met de omgevingsvisie door sport en bewegen in de omgevingsplannen een plek te geven.

In onze visie is de gemeente niet automatisch eigenaar van sportaccommodaties. We kijken samen met verenigingen naar andere vormen van eigenaarschap en van onderhoud en beheer. Sport en bewegen sluit daarvoor aan bij het strategisch vastgoedbeleid en het onderhoud en beheerbeleid van de gemeente Het Hogeland.

Sport en bewegen met vitale sport- en beweegaanbieders

Hogelandsters moeten ook in de toekomst kunnen sporter en bewegen. Sportverenigingen moeten daarvoor toekomstbestendig zijn of worden en hun organisatie en financiën op orde hebben en houden. Daarnaast zullen sportaanbieders rekening moeten houden met de verwachte vergrijzing van Het Hogeland. De rol van de gemeente verandert daarbij ook. We zullen minder financieel ondersteunen en vaker (tijdelijke) ondersteuning aanbieden door begeleiding van verenigingsadviseurs en door relevante cursussen en trainingen aan te bieden.

Sport en bewegen van jong tot oud

Hogelandsters moeten de kans krijgen een leven lang te kunnen sporten en bewegen. De gemeente wil zorgen voor goede voorzieningen, maar ook het sporten en bewegen stimuleren. We besteden meer aandacht aan samenwerking van verschillende organisaties. Dit doen we door mooie bestaande ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden uit te bouwen, nieuwe initiatieven te stimuleren en de organisatie er van (tijdelijk) door verenigingsadviseurs en/of het beweegteam te laten ondersteunen.

Onze focus bij de jeugd ligt bij een verdergaande samenwerking van het onderwijs met sportaanbieders, het beweegteam en andere organisaties: jong geleerd is tenslotte oud gedaan. Vitaal en gezond ouder worden stimuleren we door initiatieven van inwoners(groepen), sportaanbieders en zorg- en welzijnsorganisaties te ondersteunen. In onze communicatie zullen we jong én oud uitnodigen om meer te sporten en te bewegen.

Inclusief sporten en bewegen

Iedereen moet mee kunnen doen, dat geldt ook voor sport en bewegen. Ongeacht je achtergrond, seksuele geaardheid, financiële situatie, geestelijke of fysieke beperking moet sport en bewegen voor iedereen toegankelijk zijn. We gaan hiervoor het gesprek aan met al onze partners binnen en buiten sport en bewegen en zoeken breed naar oplossingen om drempels weg te nemen.

Van visie naar beleid: hoe nu verder?

Om bovenstaande ambities te realiseren is nieuw beleid nodig. We willen voor dit nieuwe beleid in gesprek blijven met inwoners, vrijwilligers en professionals. Dit geeft ons niet alleen goede input, maar zorgt ook voor draagvlak binnen de gemeente. Deze samenwerking willen we het liefst een structurele vorm geven. In deze vaste samenwerking werken en denken al onze sportpartners samen aan oplossingen voor de uitdagingen die op ons pad komen.

Om de ambities te verwezenlijken is geld nodig. De verwachting is dat de gemeentebegroting de komende jaren onder druk zal blijven staan. Er zal voor sport en bewegen eerder minder dan meer geld beschikbaar zijn, zo is onze verwachting. We zoeken daarom door slim samen te werken naar andere manieren van financiering. De financiële krapte dwingt ons ook keuzes te maken. Deze keuzes maken we het liefst ook weer samen met alle betrokkenen.

Als sport wordt ingezet als middel, bijvoorbeeld om een inwoner beter te laten integreren, of iemand die al lang langs de kant staat, weer mee te laten doen, kijken we ook naar de beschikbare budgetten binnen die beleidsterreinen.

Hoofdstuk 1

Inleiding

Het samenvoegen van vier gemeenten Bedum, Eemsmond, De Marne en Winsum in 2019 tot de nieuwe gemeente Het Hogeland, vraagt om een nieuwe visie sport en bewegen.

Sport én bewegen staan in deze visie centraal en daarmee bedoelen we bewegen in brede zin. De visie geeft richting aan de inzet van sport en bewegen van de gemeente Het Hogeland met sport en bewegen als doel op zich én als middel om een gezonde samenleving te bevorderen en de sociale samenhang te behouden en te vergroten.

Het doel van de gemeentelijke visie sport en bewegen is het zo goed mogelijk faciliteren van de sportieve vitaliteit in Het Hogeland en daarmee de gezondheid van onze inwoners. Intensieve samenwerking met andere (beleid)terreinen met vergelijkbare en/of afgeleide doelen is daarbij vanzelfsprekend.

Daarnaast spelen een aantal maatschappelijke ontwikkelingen een belangrijke rol, zoals bijvoorbeeld meer aandacht voor gezondheid, de gewijzigde behoeften van sporters (meer sporten en bewegen in de omgeving), minder binding met één specifieke sport(vereniging) en de veranderende rol van de overheid in de samenleving.

Naast sport en bewegen bij sportverenigingen geven we aandacht aan de (woon)omgeving. Daar waar spelen bijdraagt aan onze doelen zullen we deze betrekken.

Reikwijdte

De reikwijdte van deze visie beperkt zich tot activiteiten die van belang zijn voor de samenleving en zonder gemeentelijke aandacht en steun niet tot stand zouden komen. Dit betekent niet dat activiteiten die zonder bemoeienis van de gemeente worden georganiseerd onbelangrijk zijn. Een goed lokaal sport en beweegklimaat in de gemeente is een mix van activiteiten en voorzieningen die zelfstandig gerealiseerd worden door inwoners(groepen) en organisaties, samen, zonder of met de gemeente.

Het Hogeland sport en beweegt omdat veel inwoners zich vol enthousiasme als vrijwilliger voor sport en bewegen inzetten, bijvoorbeeld bij sportverenigingen of dorpsverenigingen. Maar ook de inzet van professionals bij (maatschappelijke) organisaties, in het onderwijs, de kinderopvang en overige betrokkenen ook op het gebied van gezondheid draagt hieraan bij. De gemeente ziet zichzelf als één van de partners en heeft afhankelijk van de situatie een verschillende rol.

Sportcafés

Een breed gedragen visie valt of staat met een constructieve bijdrage van de diverse partners. In de voorbereiding van deze visie zijn naast (schriftelijke en mondelinge) uitvragen onder jeugd en sportverenigingen meerdere zogenaamde (digitale) Sportcafés georganiseerd, waar over de thema's van deze tijd gesprekken zijn gevoerd. Hierbij stelden we vragen als: Welke ontwikkelingen zien jullie? Wat vinden jullie belangrijk? Waar moet de komende jaren aandacht voor zijn? Hoe zien jullie de toekomst en waar liggen kansen?

De rode draad in de gesprekken was

- Alle inwoners van jong tot oud zijn in de gelegenheid om (met plezier) te sporten en bewegen.
- Geen dorp en situatie is gelijk in Het Hogeland. Gevraagd wordt aan de gemeente om hier rekening mee te houden en inwoners te betrekken bij het maken van plannen voor hun dorp c.q. gebied.
- Verder vonden de deelnemers het belangrijk dat goede dingen worden behouden, nieuwe initiatieven een kans krijgen, structurele verbindingen tussen verschillende werkvelden worden gerealiseerd en vraagstukken integraal worden benaderd.

In de resultaten van de eerste gesprekken en de antwoorden op de vragen herkennen we vier thema's. Hier is over doorgepraat in vervolggesprekken tijdens een tweede ronde Sportcafés (zie ook de Infographic in de bijlage). Deze thema's zijn in deze visie de basis voor een verdere uitwerking.

- Sporten en bewegen in een uitnodigende en veilige omgeving (ook sportaccommodaties);
- Sport en bewegen met vitale sport- en beweegaanbieders;
- Van jong tot oud sporten en bewegen;
- Inclusief sporten en bewegen.

Aan de Sportcafés hebben deelgenomen: inwoners (waaronder jeugd, nieuwkomers en ouderen), vertegenwoordigers van sportverenigingen en andere sportaanbieders, Huis voor de Sport, (maatschappelijke) organisaties zoals bijvoorbeeld Mensenwerk Het Hogeland, GGD, Colourfull Hogeland, onderwijs, dorpsverenigingen, kinderopvang en de Adviesraad Gezondheid.

Ook raadsleden konden meedenken bij een aantal actuele thema's. Verschillende andere werkvelden in de gemeente hebben raakvlakken met sport en bewegen en zijn betrokken via een begeleidingsgroep, of een schriftelijke uitvraag of via groeps- of bilaterale gesprekken.

"Een gezonde levensstijl is de basis. Dus iedereen moet sporten indien mogelijk. Dit zorgt ervoor dat iedereen lekkerder in zijn vel gaat zitten."

Hoofstuk 2 Aansluitende visie en wetgeving

"Obstakels moeten weg en sportfonds promoten. Hogeland is een sportgemeente."

Nationaal Preventieakkoord: 'Een gezonder Nederland'
Het Nationaal Preventieakkoord kent drie speerpunten, namelijk roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Deze thema's zijn opgenomen in ons gezondheidsbeleid. Gezondheid en sport en bewegen werken intensief samen en dat zal de komende jaren waar mogelijk worden uitgebouwd.

Omgevingswet
De Omgevingswet bundelt wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving en stelt de leefomgeving en de gebruiker centraal in plaats van regelgeving. Sport en bewegen is direct verbonden aan de leefomgeving. Met de komst van de Omgevingswet zijn deze onderwerpen ook beleidsmatig verbonden en is sport en bewegen onderdeel van het afwegingskader bij de inrichting van de fysieke leefomgeving.

We hebben op zowel landelijk, regionaal als lokaal niveau veel wet- en regelgeving en beleid vastgelegd. In dit hoofdstuk geven we de essentie weer zodat we meer inzicht krijgen in de relatie met onze ambities.

Landelijk

Wet- en regelgeving sport en bewegen
De gemeentewet biedt geen wettelijk kader voor sport- en beweegbeleid en het maken en uitvoeren is daarmee geen kerntaak. Gemeenten voelen zich echter wel verantwoordelijk. Hoewel er geen wettelijk kader is, hebben gemeenten te maken met wet- en regelgeving die invloed heeft op sport- en beweegbeleid en de financiering daarvan. Denk bijvoorbeeld aan de verhuur en exploitatie van sportaccommodaties maar ook aan het verwerven en verstrekken van subsidies.

Invulling in de praktijk
Hoewel er sprake is van een terugtrekkende overheid en de gemeente steeds vaker een regierol aanneemt, is het maken en uitvoeren van een visie sport en bewegen een taak die alle gemeenten op zich nemen. Van oudsher betreft het vooral beleid over binnen- en buiten(sport)accommodaties.

Nog steeds gaat het grootste deel van het budget voor sport en bewegen naar het realiseren en in stand houden van sportaccommodaties. Het stimuleren van sport en bewegen en, een stapje verder, het inzetten van sport en bewegen als middel, zijn inmiddels ook een belangrijk onderdeel van andere werkvelden, zoals gezondheid, Wmo, Jeugd en Participatie. Of het nu gaat om sportaccommodaties of sportstimulering: in beide gevallen is er wet- en regelgeving in het spel.

Nationaal Sportakkoord: 'Sport verenigt Nederland'
Het belangrijkste bovenlokale beleidskader voor gemeenten is het Nationaal Sportakkoord genaamd 'Sport verenigt Nederland'. De belangrijkste ambities zijn (letterlijk overgenomen):

- Iedere Nederlander kan een leven lang plezier beleven aan sport en bewegen. Belemmeringen worden weggenomen;
- Alle typen aanbieders van sport en bewegen worden toekomstbestendig. Dit kan door de financiële en organisatorische basis op orde te brengen;
- Meer kinderen voldoen aan de beweegrichtlijnen en om de neerwaartse spiraal van de motorische vaardigheid van kinderen de komende jaren naar boven toe om te buigen. Meer informatie over NNGB vindt u in de bijlagen.

Regionaal

Leefbaarheid Provincie Groningen 2020-2023 Uitvoeringsprogramma
De provincie Groningen heeft in 2019 samen met gemeenten, zorginstellingen, welzijnsorganisaties, woningcorporaties, sociale werkbedrijven en bewonersgroepen kaders voor het Leefbaarheidsprogramma 2020-2023 vastgesteld. Het programma is tot stand gekomen in nauw overleg met samenwerkingspartners en de mensen voor wie dit programma uiteindelijk geschreven is. Sport en bewegen, gezondheid en voorzieningen die gemeente overstijgend zijn, hebben hier specifieke aandacht.

Gronings Provinciaal Beweegakkoord (2020)
Met als startpunt het Nationaal Sportakkoord is in onze gemeente een Lokaal Sportakkoord Het Hogeland ontwikkeld. De provincie Groningen heeft vervolgens samen met Groningse gemeenten, onderwijs, organisaties uit de sport, zorg en welzijn, bedrijfsleven en provincie het Beweegakkoord ontwikkeld waarin gezamenlijk een aantal ambities, doelen en acties zijn benoemd. Centraal staat een actieve en gezonde leefstijl voor alle inwoners in de provincie Groningen. Projecten die de gemeentegrenzen overstijgen worden in samenwerking opgepakt zoals bijvoorbeeld samenwerking met het onderwijs en toegankelijkheid van sportvoorzieningen.

Lokaal

In het coalitieakkoord Het Hogeland van 2019 is openomen: "Sport is goed voor onze gezondheid en sportverenigingen zijn goed voor de sociale cohesie en leefbaarheid van onze dorpen". In de toelichting staat:

- In de nieuw op te stellen visie creëren we een gelijk speelveld. Daarin zoeken we met de verenigingen naar een goede balans tussen de gemeentelijke en eigen verantwoordelijkheid.
- Naast georganiseerde sport sporten we ook steeds meer individueel. In de op te stellen visie wordt daarom ook aandacht gegeven aan sport en spel in de openbare ruimte.

"Sport een leven lang voor iedereen. En extra inspanning doen om bijzondere groepen te motiveren en te binden."

- We doen actief aan sportstimulering. Sportverenigingen, maar ook het onderwijs zijn daarin belangrijke partners.
- Om het contact met de vele sportverenigingen in onze gemeente te optimaliseren streven we naar een sportplatform waarin de belangen van alle verenigingen behartigd worden. Dit platform is sparringpartner van de gemeente.
- Speeltuinen zijn belangrijk voor de leefbaarheid van dorpen, buurten en wijken. We stimuleren dat inwoners daarin zelf het initiatief nemen.

Sport en bewegen ondersteunt in Het Hogeland het Sociaal Domein en Samenleving

In het Koersdocument transformatie sociaal domein 2020-2030 (participatie, jeugd, Wmo en samenleving en sociaal) is het hoofddoel van de transformatie het realiseren van een maatwerkgericht, nuchter en solide sociaal domein en het vergroten van de samenredzaamheid van inwoners in Het Hogeland.

In de ontwikkeling van de visie is nadrukkelijk de lijn doorgezet die is opgenomen in de "Startnotitie Sport- en Beweegvisie", van 28 mei 2020. Nieuwe tijden vragen om een sportbundeling 'nieuwe stijl', waarin niet alleen sportverenigingen een rol spelen, maar ook ruimte is voor dwarsverbanden met welzijn, onderwijs en met anders georganiseerde en 'ongebonden' sporten.

In deze visie is ook rekening gehouden met de Visie Inwonerkracht. Een visie die een beeld schetst van een lokale samenleving die steeds meer initiatief neemt. Meer samenleving en een minder sturende overheid die afhankelijk van de situatie verschillende rollen heeft en inwoners die primair verantwoordelijk zijn voor hun eigen gezondheid en welbevinden.

Uitgangspunten in de Visie Ruimte zijn ook een basis voor deze visie: inwoners centraal, dienstbare overheid, ruimte krijgen, geven en voelen, maatwerk leveren, faciliteren, stimuleren en verbinden, loslaten, samen optrekken en netwerken.

In 2020 is het Lokaal Sportakkoord Het Hogeland ontwikkeld en ondertekend door onder andere de gemeente, sportverenigingen, sportaanbieders en (maatschappelijke) organisaties en andere betrokkenen op het gebied van onderwijs en gezondheid. Aan drie thema's zijn activiteiten gekoppeld waarmee daadwerkelijk wordt samengewerkt: van jongs af aan bewegen, vitale aanbieders en een positieve sportcultuur. Een regiegroep met leden samengesteld uit verschillende geledingen coördineert de uitvoering en is met de uitvoering gestart. Dit is ook het startpunt voor het verder ontwikkelen van een 'Sportplatform' voor en door betrokkenen. De gemeente faciliteert en is deelnemer aan deze regiegroep.

Nationaal Programma Groningen (2019) – Lokaal Programma Kop op 't Hogeland (2020 – 2030) werkt aan het toekomstperspectief voor Groningen door de brede welvaart en het imago van de regio te verbeteren. Dit noemen we hier omdat de programmalijn Wonen & leven op de Wierden kansen biedt voor initiatieven op het gebied van sport en bewegen.

Het Beweegteam Het Hogeland maakt in opdracht van de gemeente Het Hogeland samen met lokale partijen sport en bewegen bereikbaar eerst voor een deel van de inwoners van de gemeente en steeds meer voor al onze inwoners. Het team bestaat uit een aantal sport- en beweegcoaches, verenigingsadviseurs en sportconsulenten van Huis voor de Sport Groningen en Barkema en De Haan. Ze voeren het volgende uit: naschoolse activiteiten, bewegingsonderwijs basisschool, binnenschoolse kennismakingslessen sportaanbieders, vakantieactiviteiten, aansluiten bij lokale en landelijke initiatieven, inclusief sporten en bewegen (sociaal vitaal, beweegcoach+, valpreventie en beweeggroep) verenigingsondersteuning en advisering, (ook betrokken bij projecten in de openbare ruimte) en thema bijeenkomsten en scholingen voor sportverenigingen.

Sport en bewegen heeft een nadrukkelijke relatie met het Lokaal positief gezondheidsbeleid 2020 – 2023 Gezond in Het Hogeland en het Lokaal Preventieakkoord Het Hogeland 2021 - 2028. Bewegen is één van de hoofdthema's in dit beleid. Sport en bewegen zijn bij uitstek een middel om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen. In de uitvoering van zowel het gezondheidsbeleid, het preventieakkoord als de visie sport en bewegen werken we samen. We zetten sport veelvuldig als middel in om inwoners te helpen of te ondersteunen bijvoorbeeld bij het terugdringen van overgewicht.

Hoofdstuk 3

Trends en ontwikkelingen

Willen we zoveel mogelijk inwoners in beweging krijgen, dan zullen we moeten inspelen op trends en ontwikkelingen in onze maatschappij en in de sport. In deze sportvisie blijft het einddoel zoals beschreven in de inleiding altijd overeind staan, maar bepalen trends en ontwikkelingen mee hoe we de ambities in deze visie gaan bereiken.

Demografische ontwikkelingen

Het Hogeland vergrijst
De gemeente Het Hogeland heeft rond de 48.000 inwoners en is wat betreft oppervlakte de op één na grootste gemeente van Nederland. De gemeente bestaat uit 50 dorpen en een groot aantal buurtschappen. Het Hogeland is een gebied waar volgens het CBS de bevolking in de toekomst zal dalen. Prognoses laten zien dat het aantal inwoners in de leeftijdsgroep 10 en 25 jaar gaat afnemen. Vanaf 65 jaar zien we een toename in het aantal inwoners.

Economische ontwikkelingen

Commercialisering van het vrijetijdsaanbod
In de afgelopen jaren is het vrijetijdsaanbod gegroeid. Mensen gaan naast de traditionele sportbeleving steeds meer op zoek naar een andere sportbeleving. Het gevolg voor de sport is dat sportverenigingen die bijvoorbeeld één tak van sport aanbieden en hun aanbod niet aanpassen aan deze ontwikkelingen op de markt voor vrijetijdsbesteding concurrentie ondervinden van partijen die gewend zijn commercieel te werken.

Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

Verenigingslidmaatschappen nemen af in de gemeente Het Hogeland. In de laatste drie jaren is het percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging afgenomen van 21,4 procent in 2015 naar 20,6 procent in 2017. Deze ontwikkeling ligt in lijn met de landelijke ontwikkeling. Steeds minder mensen gaan sporten bij een vereniging en kiezen voor een andere invulling. Dit is een landelijke trend. (KISS rapportage, NOC*NSF, 2018).

Motorische vaardigheden nemen af. Onze jeugd beweegt steeds minder en speelt minder buiten. Dit komt met name doordat technologische verleidingen ervoor zorgen dat onze jeugd andere keuzes maakt. Kinderen die onvoldoende bewegen hebben een slechtere motorische ontwikkeling. In Nederland heeft momenteel 28 procent van de Nederlandse jeugd een motorische achterstand door te weinig beweging (MQ scan, 2019).

Nederland is ‘wereldkampioen’ zitten. De verleiding om meer te zitten is door technologische ontwikkelingen groter geworden. Dit ligt in lijn met de ontwikkeling dat wij steeds minder (goed) bewegen. Van de Hogelandsters voldoet 48 procent aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen.

Volgens deze richtlijnen is vastgesteld dat volwassenen in Het Hogeland minder bewegen en meer overgewicht hebben dan de gemiddelde Nederlander en dit verschil neemt in de jaren toe. Kinderen en jongeren in Het Hogeland bewegen minder en hebben minder overgewicht dan kinderen en jongeren in de provincie Groningen (zie bijlage).

Ongebonden sporten is steeds meer in opkomst
Sporten is steeds meer een individuele bezigheid. Steeds vaker kiezen inwoners voor een ongebonden of anders georganiseerde vorm. Een aantal ontwikkelingen vormt hiervoor de basis:

- **Individualisering.** Een landelijke tendens is dat sporten en bewegen steeds meer een individuele bezigheid is. Flexibiliteit in tijd, maar ook in het type sport zorgt ervoor dat steeds meer inwoners kiezen voor een ongebonden vorm van sport en bewegen.
- **Beleving.** De beleving van en bij een sport wordt belangrijker voor mensen. Er wordt steeds vaker gekozen om verschillende sporten af en toe te doen en zich minder te concentreren op één of enkele activiteiten. Sport, recreatie, ontspanning en vermaak gaan steeds meer door elkaar lopen (Kenniscentrum Sport, 2019).
- **Hoge mate van ‘nieuwe’ concurrentie**. Voor een aantal jaren terug was een sportvereniging dé plek om te sporten en te bewegen. Tegenwoordig is er door het nieuwe aanbod en het zelfstandig sporten en bewegen in de openbare ruimte meer keuze.

“Speelplekken zouden flexibel moeten zijn, zodat ze meegroeien met de leeftijd van de wijk.”

Groeiende aandacht voor een gezonde leefstijl
De uitbraak van het coronavirus en de maatregelen die zijn genomen om deze te bestrijden hebben een grote impact op de gezondheidsbeleving van mensen. Algemeen wordt aangenomen dat dit een blijvend effect heeft op het sport- en beweeggedrag van inwoners. Of dit zo is en welk effect dit gaat hebben, is nu nog niet duidelijk. Gecombineerd met meer aandacht voor gezondheidsachterstanden en hedendaagse technologie zorgt dit er voor dat mensen steeds meer aandacht hebben voor een gezonde leefstijl. Ook zorgorganisaties zoals verzekeringsmaatschappijen pakken dit op en investeren in een gezonde leefstijl. De inzet is om nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan en initiatieven met elkaar te verbinden om zo meer inwoners in beweging krijgen. (Kenniscentrum Sport, 2018).

Gezonde toekomstbestendige verenigingen
Iedere gemeente wil in haar gemeente 'gezonde' toekomstbestendige verenigingen oftewel een vereniging die in staat is zelfstandig haar maatschappelijke rol in te (blijven) vullen. Een groeiende ontwikkeling is dat verenigingen steeds moeilijker hun aanbod georganiseerd krijgen. Vaak komt dit door een terugloop aan leden en een terugloop van vrijwilligers en kader.

Technologische ontwikkelingen

Individualisering door technologie
Innovaties op technologisch vlak volgen elkaar in steeds hoger tempo op. Sporten en bewegen worden op allerlei manieren ondersteund en leuker gemaakt via bijvoorbeeld
sportapps. Fysieke ontmoeting of contact is minder noodzakelijk.

Ecologische ontwikkelingen

Duurzame sportinfrastructuur
Een van de speerpunten uit het Nationaal Sportakkoord is een duurzame sportinfrastructuur. Duurzaamheid vraagt een breed en intensief gebruik. Dit is mogelijk accommodaties aansluiten bij de aanwezigheid en behoefte van gebruikers en een financieel stabiele situatie aanwezig is. Hierbij kan je ook denken aan beweegvriendelijke openbare ruimte en meer openbaar toegankelijke sportaccommodaties. Bij verduurzamen van sportaccommodaties kan ook aan het verminderen van energielasten worden gedacht. (Ministerie van VWS, 2018).

Politiek-juridische ontwikkelingen

Veranderende rol gemeente
Door een meer terugtredende overheid worden inwoners steeds meer verantwoordelijk voor hun eigen leefwereld zoals voor sport en bewegen en het organiseren van faciliteiten. De gemeente gaan steeds minder financieel ondersteunen maar draagt steeds meer bij door inwoners te stimuleren, kennis en informatie te verzamelen en te delen en/of door (tijdelijk) ondersteuning te bieden.

Het uitgangspunt in het coalitieakkoord 2019 van de gemeente Het Hogeland is meer aandacht voor de kracht van inwoners. Voor sport betekent het dat we bewegen naar een andere verhouding in de verantwoordelijkheden van de overheid en die van de sportverenigingen. Dit heeft impact op sportverenigingen en verandert de balans tussen inkomsten en uitgaven van een vereniging onder andere door hogere lasten voor sportverenigingen, lagere subsidies en andere afspraken over realisatie en onderhoud van sportaccommodaties.

De vereniging heeft over het algemeen ook te maken met minder sponsorinkomsten, minder vrijwillig kader, een hogere mate van individualisering en vergrijzing en krimp van de bevolking. Schaalvergroting ligt dan voor de hand om deze ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden. Ook in onze gemeente ontstaan nieuwe samenwerkingsvormen tussen verenigingen met als doel sterke, gezonde verenigingen.

Onze uitdagingen

De bovenstaande uiteenzetting laat zien dat wij voldoende uitdagingen hebben samen met onze sport- en beweegaanbieders:

- Demografische ontwikkelingen zorgen voor andere en/of nieuwe sportbehoeften. Onze omgeving en sportaccommodaties zullen mee moeten ontwikkelen.
- Sportverenigingen zijn nog altijd heel belangrijk maar niet altijd meer dé plek om te sporten en te bewegen. Individueel sporten en bewegen in de openbare ruimte is in opkomst. Verenigingen zijn nog wel een belangrijke hoeksteen van onze maatschappij (op sportief en sociaal vlak). Er zijn meer sportkeuzes, maar ook andere vrijetijdsbestedingen. Samenwerking is van belang om een gezonde toekomst als vereniging tegemoet te gaan.
- Gezondheidsachterstanden lopen om verschillende redenen op. Sport en bewegen zijn een krachtig middel om deze achterstanden terug te dringen.
- De overheid stuurt steeds minder en het initiatief ligt steeds meer bij inwoners. Er ontstaan nieuwe vormen van samenwerking om sport en bewegen toekomstbestendig te maken zodat alle inwoners kunnen (blijven) sporten en bewegen.

"Graag meer voorzieningen in de openbare ruimte om te sporten: denk aan verlichting op straat, geen kuilen in de weg of loszittende tegels."

Hoofdstuk 4
Feiten en Cijfers

We willen graag zoveel mogelijk inwoners in beweging houden en krijgen. Sporten en bewegen geeft plezier, draagt bij aan een gezonde leefstijl en zorgt voor ontmoeting. Maar hoe gezond en sportief is onze gemeente eigenlijk? We geven inzicht hoe het beweeggedrag ervoor staat. In de bijlagen is aanvullende informatie opgenomen.

Hoe gezond en sportief is onze jeugd?

Gezond bewegen

In de gemeente Het Hogeland voldoet 20 procent aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) in 2021: 150 minuten matig intensief bewegen per week. In de provincie Groningen is dit 19 procent.

In 2019 was wekelijkse sportdeelname landelijk het hoogst onder de 12 t/m 17 jarigen met 71 procent. Van de 4- tot en met 11-jarigen is het 64,2 procent en naarmate mensen ouder worden neemt de sportdeelname af.

Overgewicht

Van de jeugd in Het Hogeland in groep 8 heeft 14 procent overgewicht. Het gemiddelde in de provincie Groningen is minder gunstig.

64% is lid van één of meer sportclubs

Lidmaatschap sportvereniging

Bij kinderen en jongeren is landelijk qua lidmaatschap van sportclubs geen verandering te zien: in zowel 2003 als 2017 is 64 procent lid van één of meer sportclubs. Bij sporters die minimaal 12 keer per jaar sporten, is het percentage iets gestegen: van 72 naar 74 procent.

Bij jongeren is landelijk een afname in het lid zijn van sportclubs waar te nemen. Omdat deze groep eerder meer dan minder sport, betekent dit, dat zich in de sportbeoefening door jongeren een verschuiving voordoet van verenigingssport naar sport in een commerciële setting (zoals fitness) of naar een informeel verband (fietsen, pleintjesbasketbal, et cetera). In Het Hogeland constateren we het afgelopen jaar 2020 dat er een lichte stijging is van het aantal jeugdigen bij een aantal verenigingen.

20% voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen

Hoe gezond en sportief zijn onze volwassenen?
(19 jaar en ouder)

Gezond bewegen: Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)

In 2016 voldeed 63 procent in het Hogeland aan de NNGB. In de provincie Groningen was dit ook 63 procent. In 2012 voldeed 67 procent in het Hogeland aan de norm en in de provincie Groningen was dit 66 procent.

De populariteit van (veld-)voetbal is constant gebleven over de afgelopen 19 jaar.

Ontwikkeling van de beoefende sporten (landelijk)

Al vanaf 2001 is individueel indoor fitness/conditietraining de meest beoefende sport door Nederlanders van 12 jaar en ouder. Daarnaast is de populariteit van fitness tussen 2001 en 2019 sterk toegenomen (van 14 naar 23 procent). In dezelfde periode nam de populariteit van hardlopen ook toe (van 5 naar 11 procent).

In de periode 2001 tot 2019 is het aantal Nederlanders van 12 jaar en ouder dat zwemt of tennist gehalveerd. Deze sporten stonden in 2001 nog op plaats 2 en 3 en in 2019 op plaats 4 en 5 van de meest beoefende sporten. De populariteit van (veld-)voetbal is constant gebleven over de afgelopen 19 jaar.

Sport

In 2016 sport 42,1 procent minimaal eenmaal per week in Het Hogeland tegenover 51,3 procent landelijk.

In 2016 is 24,8 procent lid van een sportvereniging in Het Hogeland tegenover 24,9 procent landelijk. In 2016 sport 15 procent van onze inwoners door te fitnessen, 8,5 procent loopt hard, 2 procent wandelt en 2 procent fietst. Dit noemen we ongebonden sporters.

54% heeft overgewicht

Overgewicht

In Het Hogeland heeft 54 procent van de volwassen inwoners overgewicht. In de provincie Groningen is dit percentage 50 procent.

Hoofdstuk 5
Waar willen we naar toe

Sport en bewegen brengt als allereerste plezier maar zoals we kunnen lezen in het voorgaande betekent het voor veel mensen veel meer dan dat. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we in de gemeente Het Hogeland de toekomst zien.

Gemeentelijke rol in sport: tweeledig

Aansluitend op de Visie Ruimte! en het Koersdocument Transformatie Sociaal Domein, kiezen we op het terrein van de sport en bewegen voor een invulling van de gemeentelijke rol langs twee sporen:

1. De gemeente is aan zet en neemt het initiatief als het gaat om de ontwikkeling van de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties.
2. Voor preventie en sportstimulering kiezen we voor een faciliterende, ondersteunende rol. Daar is de rechtstreekse gemeentelijke verantwoordelijkheid ook een andere en zijn verenigingen en andere externe partijen primair aan zet.

Alleen gaat het ons niet lukken om zoveel mogelijk inwoners in beweging te krijgen. Daarom is samenwerken met onze partners en ook binnen de gemeente met andere beleidsterreinen cruciaal. Naast sportverenigingen, andere sportaanbieders, het onderwijs en werkveldpartners spelen inwoners zelf een belangrijke rol. Met behulp van sportallianties en samenwerkingsverbanden, willen we ook in de toekomst in de uitvoering samenwerken, elkaar blijven ondersteunen, kennis delen en elkaar inspireren.

Sportverenigingen en uitdagende (basis-) voorzieningen

Sportverenigingen zijn een belangrijke hoeksteen van onze maatschappij op zowel sportief als sociaal vlak. De verenigingen willen we blijven faciliteren, maar de veranderende behoefte van onze inwoners vraagt wel om een andere invulling. We willen dat onze verenigingen een belangrijke rol blijven spelen in onze gemeente. Om die rol in te kunnen vullen, moeten ze zo georganiseerd zijn, dat ze kunnen inspelen op de wisselende behoeften van onze inwoners, bijvoorbeeld door ze de gelegenheid te geven verschillende sporten te beoefenen.

We willen sportverenigingen stimuleren en ondersteunen bij het omgaan met de uitdagingen van deze tijd. Dit gaat vooral om de mogelijkheden tot samenwerken en delen van kennis over bestuurs- en vrijwilligerskracht in onze vergrijzende gemeente en het aanpassen aan het aanbod aan de huidige tijd en behoeften. Daarbij stimuleren we samenredzaamheid en helpen we verenigingen zich zo te ontwikkelen, dat ze flexibel kunnen op nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld door samen te werken met andere verenigingen en/of door verschillende sporten aan te bieden.

De gemeentelijke sportaccommodatie zien we als een vorm van basisvoorziening in onze regionale centra en centrumdorpen, die net als bij de inrichting van een beweegvriendelijke openbare ruimte, aansluit bij de afzonderlijke aard, behoefte en ontwikkeling van onze dorpen en gebieden en de wensen van onze inwoners. Dit betekent overigens nadrukkelijk niet dat de gemeente per definitie eigenaar is van (sport-)accommodaties en andere voorzieningen, of verantwoordelijk is voor het onderhoud en het beheer.

Preventie: jeugd, ouderen en kwetsbare inwonersgroepen

Sport en bewegen speelt in diverse levensfasen een belangrijke rol en draagt naast plezier bij aan een optimale gezondheidsbeleving. Sport en bewegen zou van jongs af aan deel moeten uitmaken van het dna van Hogelandsters. Dit vormt de basis voor een leven lang sporten en bewegen en levert een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen, jongeren en kwetsbare. Dit doen we samen met inwoners zelf en onze samenwerkingspartners.

Aandachtsgebieden en ambities

Uit de voorgaande analyse en de input die we hebben opgehaald in de Sportcafés hebben we volgende vier aandachtsgebieden en ambities opgesteld:

1. Sport en bewegen in een uitnodigende en veilige omgeving
2. Sport en bewegen met vitale sport- en beweegaanbieders
3. Sport en bewegen van jong tot oud
4. Inclusief sporten en bewegen

"Naschoolse activiteiten moeten voor kinderen in alle leeftijden beschikbaar zijn en ook in alle dorpen."

Sport en bewegen in een uitnodigende en veilige omgeving

Vandaag de dag is niet alleen het sportpark of sporthal de plek om te bewegen. De openbare ruimte gebruiken we steeds vaker als een volwaardige sport- en beweegvoorziening. Een aantrekkelijke, uitdagende en beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan de leefbaarheid en vitaliteit van een dorp of gebied en nodigt inwoners uit mobieler te worden en (meer) te bewegen naar school of het werk. We willen dat schoolpleinen en sportaccommodaties in de dorpen beweegvriendelijk zijn ingericht, uitdagen tot beweging en zoveel mogelijk toegankelijk en onderdeel laten zijn van de openbare ruimte.

De komende jaren willen we gemeentelijke sportaccommodaties verder ontwikkelen tot een openbaar toegankelijke, eigentijdse, uitdagende sport- en bewegingsinfrastructuur. Oftewel: sportaccommodaties en hun omgeving moeten ons uitdagen tot sport en beweging en tegelijk passen bij de behoefte en wensen van inwoners(groepen). Dit kunnen we niet alleen maar doen we samen met onze verenigingen en overige partners.

Het gaat hier om de ‘sportieve ruimtelijke doorontwikkeling’ van Het Hogeland met als basis initiatieven van bewoners(--groepen). Waar kunnen of moeten fysieke elementen zoals, groen- en speelvoorzieningen worden ontwikkeld die bijdragen aan de beweegvriendelijkheid van de omgeving, rekening houdend met de toekomstige bevolkingssamenstelling? Wat is in dit verband een veilige omgeving? Waar ligt de behoefte van het dorp? Waar kunnen accommodaties worden gedeeld (gezamenlijk onderhoud en beheer)? Waar liggen nu en in de toekomst knelpunten met betrekking tot speelplekken voor kinderen? Waar liggen kansen om de beweegvriendelijkheid van de omgeving te verbeteren om zo meer mensen een leven lang te laten sporten en bewegen? Hoe kunnen interactieve apps daar een rol in spelen? Op deze vragen willen we komende jaren een passend, Hogelands antwoord formuleren. We maken de verbinding met de omgevingsvisie door sport en bewegen in de omgevingsplannen een plek te geven en sluiten aan bij het strategisch vastgoedbeleid, het onderhoud en beheer beleid en het speelvoorzieningenbeleid van de gemeente.

Welke aspecten hebben specifiek onze aandacht nodig?

Binnen- en buitensportaccommodaties in eigendom van de gemeente sluiten aan bij het strategisch vastgoedbeleid van de gemeente Het Hogeland. We kijken naar mogelijkheden en combinaties van sportvoorzieningen die passen bij regionale centra, centrumdorpen en woondorpen in Het Hogeland. Hierbij wegen we steeds de behoefte van inwoners en de functies van sportaccommodaties in een specifiek dorp of gebied mee. Ook hierin moeten we integraal samenwerken. Maatwerk blijft belangrijk en dit kan in bepaalde situaties betekenen dat de gemeentelijk vastgoed wordt geprivatiseerd. Uitgangspunt is dat duurzame oplossingen worden gevonden en toegepast.

Transparantie en heldere communicatie zijn essentieel voor zowel de gemeente als voor de verenigingen. Het in gesprek blijven met elkaar hierover vinden we belangrijk.

Aanwezige sportaccommodaties in het Hogeland (gedeeltelijk) in eigendom van de gemeente

Binnen- en buiten-sportaccommodaties:

- 5 sporthallen
- 14 gymzalen
- 11 sportgebouwen / kleedkamers.
- Zwembaden: 1 binnen- en 4 buitenzwembaden.

Daarnaast heeft de gemeente gebouwen in eigendom die niet als sportaccommodatie zijn aangemerkt, maar wel worden gebruikt voor het uitoefenen van sportactiviteiten.

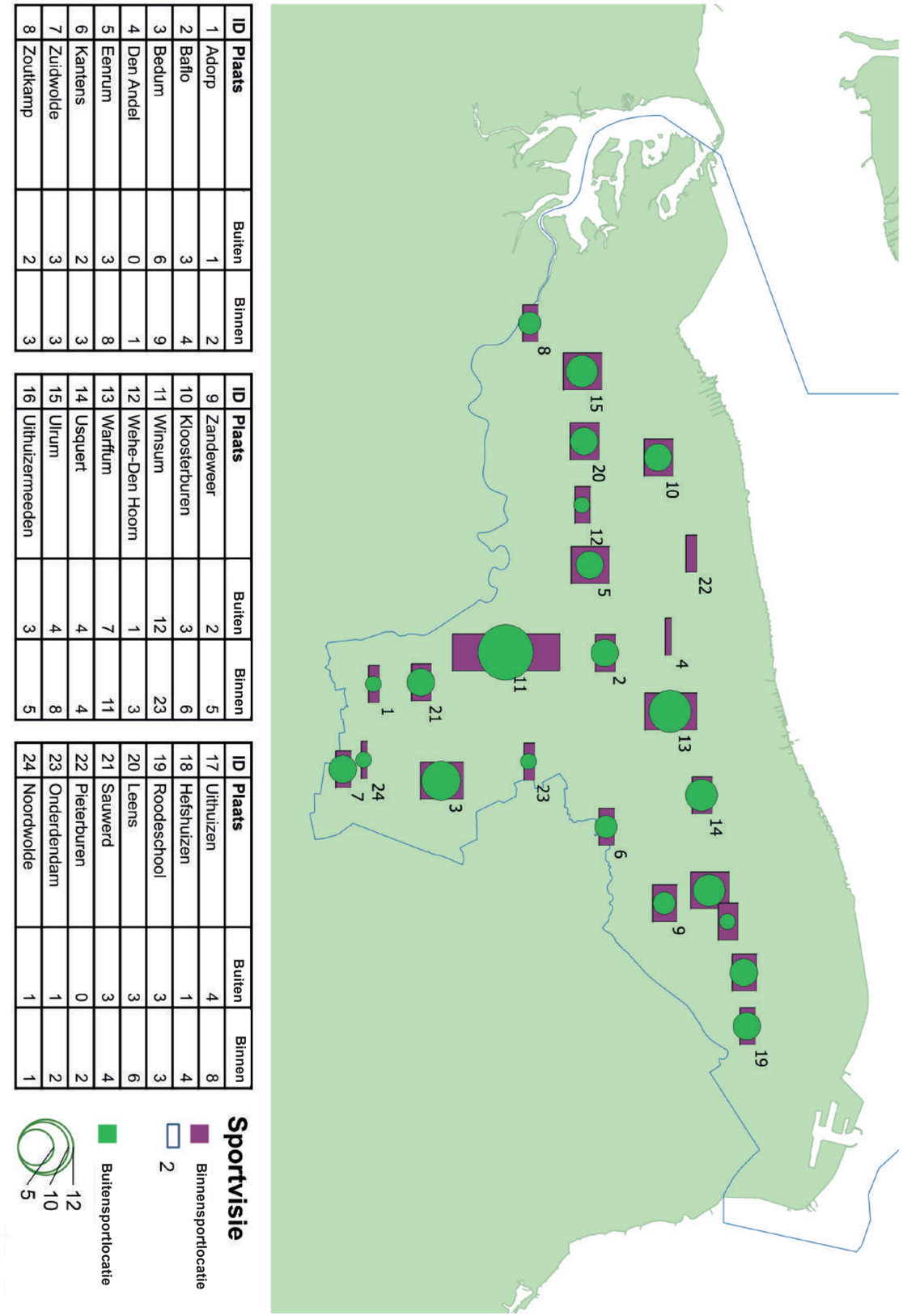
Speelvoorzieningen en beweegtuinen:

- 187 locaties in 50 dorpen met speel-, sport- en fitnesstoestellen en 4 skatevoorzieningen
- 27 scholen (schoolpleinen)
- en nog 16 overige locaties.

ID	Plaats	Buiten	Binnen
1	Adorp	1	2
2	Baflo	3	4
3	Bedum	6	9
4	Den Andel	0	1
5	Eenrum	3	8
6	Kantens	2	3
7	Zuidwolde	3	3
8	Zoutkamp	2	3

ID	Plaats	Buiten	Binnen
9	Zandeweer	2	5
10	Kloosterburen	3	6
11	Winsum	12	23
12	Wehe-Den Hoorn	1	3
13	Warffum	7	11
14	Usquert	4	4
15	Ulrum	4	8
16	Uithuizermeeden	3	5

ID	Plaats	Buiten	Binnen
17	Uithuizen	4	8
18	Hefshuizen	1	4
19	Roodeschool	3	3
20	Leens	3	6
21	Sauwerd	3	4
22	Pieterburen	0	2
23	Onderdendam	1	2
24	Noordwolde	1	1

Sport en bewegen met vitale sport- en beweegaanbieders

Sterke en toekomstbestendige sportaanbieders, waar je met plezier, veilig en zorgeloos kunt sporten die hun sportieve en maatschappelijke functie optimaal vervullen.

Sportverenigingen vormen de kurk waar de georganiseerde sport op drijft. Ze brengen veel inwoners in beweging en zijn een ontmoetingsplek. De komende jaren wordt het nodige van ze gevraagd en verwacht: sportverenigingen moeten toekomstbestendig worden en hun organisatie en financiën op orde hebben en houden, zodat Hogelanders kunnen blijven sporten en bewegen. Het gaat daarbij onder meer om het aanpassen van het aanbod aan de vergrijzing. Maar ook het vinden en inzetten van (voldoende) vrijwilligers en het hebben en houden van voldoende bestuurskracht. Nu zijn er al verenigingen die zich volop ontwikkelen, maar er zijn ook die tegen hun grenzen aanlopen. Dit geldt niet alleen voor sportverenigingen, maar ook voor onze zwembaden.

Voor zover dit nog niet gebeurt zullen door verenigingen keuzes moeten worden gemaakt om ook in de toekomst een rol te kunnen blijven spelen. We vragen ze om over de eigen (verenigings-)grenzen heen te kijken en (vaker en meer) de samen te werken.

Welke aspecten hebben specifiek onze aandacht nodig?

Veel verenigingen kunnen dit prima zelf. Daar waar dat minder makkelijk gaat kan een beroep worden gedaan op een (tijdelijk) adviserings- en trainingsaanbod vanuit Het Hogeland. Niet met het doel om het ‘over te nemen’ (dat zou bovendien met het grote aantal sportverenigingen niet echt reëel zijn) maar om de organisatorische kracht van de verenigingen daar waar nodig gericht te versterken.

Financiën die hiervoor nodig zijn, zijn niet leidend voor de inhoud. Wel voor de snelheid van uitvoering.

Het Hogeland telt 176 sportverenigingen en verenigingen die sport- en beweegactiviteiten aanbieden

o.a. badminton, basketbal, biljart, bowling, fietsen, fitness, G-sporten, gymnastiek, handbal, hardlopen, hockey, schaatsen, jeu de boules, kanoën, koersbal, korfbal, motorsport, paardrijden, scouting, sjoelen, tafeltennis, tennis, turnen, vechtsporten, voetbal, volleybal, wandelen, watersporten, wielrennen en zwemmen.

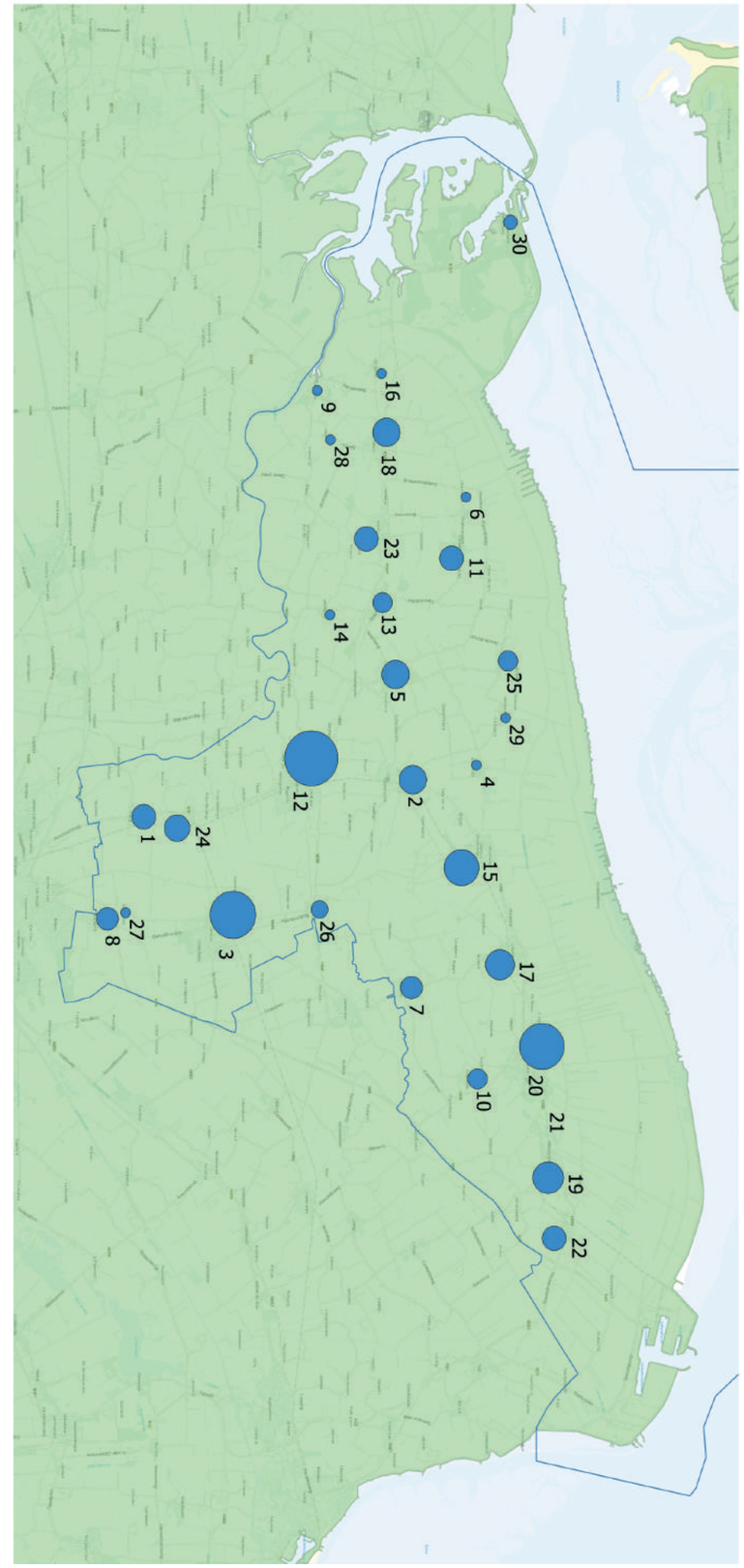
Daarnaast zijn er verenigingen die beweegactiviteiten organiseren die niet direct als sporten worden aangemerkt zoals dansen, denksporten, watersporten in de breedste zin, et cetera.

Nr	Plaats	SA
1	Adorp	6
2	Baflo	8
3	Bedum	22
4	Den Andel	1
5	Eenrum	8
6	Hornhuizen	1
7	Kantens	5
8	Zuidwolde	5

Nr	Plaats	SA
9	Zoutkamp	1
10	Zandeweer	4
11	Kloosterburen	6
12	Winsum	30
13	Wehe-Den Hoorn	4
14	Warfhuizen	1
15	Warffum	13
16	Vierhuizen	1

Nr	Plaats	SA
17	Usquert	9
18	Ulrum	8
19	Uithuizermeeden	10
20	Uithuizen	21
21	Hefshuizen	
22	Roodeschool	6
23	Leens	6
24	Sauwerd	7

Nr	Plaats	SA
25	Pieterburen	4
26	Onderdendam	3
27	Noordwolde	1
28	Niekerk	1
29	Westernieland	1
30	Lauwersoog	2

Sport en bewegen van jong tot oud

Alle kinderen hebben plezier in sport en groeien gezond op
Het belang van een leven lang sporten en bewegen wordt ook in Het Hogeland steeds breder gezien en erkent. We willen bereiken dat (meer) kinderen plezier krijgen en houden in sport, goed leren bewegen en gezond opgroeien. De focus ligt in eerste instantie bij de jeugd, met name bij de kinderen met overgewicht en die kinderen die niet door hun omgeving worden gestimuleerd. Het hebben van plezier en het opdoen van fijne ervaringen staat hierbij voorop.

We streven naar integratie van sport en bewegen en gezondheid binnen en buiten het onderwijs, waardoor dagelijks bewegen en actief leren vanzelfsprekend zullen worden. We zoeken daartoe verdere samenwerking met het onderwijs om hier waar mogelijk samen plannen te maken en in op te trekken. Ons doel is: alle kinderen hebben plezier in sport en bewegen en groeien gezond op.

Alle inwoners van jong tot oud zijn in beweging
We willen meer inwoners en ook ouderen in beweging brengen of houden en gezondheidsbeleving bij een grote groep inwoners verbeteren. Hierdoor blijven onze inwoners langer gezond.

Welke aspecten hebben specifiek aandacht nodig?
We maken gerichte keuzes over wat we als gemeente ondersteunen en daadwerkelijk doen, aangezien de middelen en mogelijkheden waarschijnlijk beperkt zullen zijn.

We stimuleren met communicatie de bewustwording bij inwoners, zodat ze meer gaan bewegen. We versterken en vergroten het netwerk met partners, die inwoners kunnen doorverwijzen naar beweegaanbod, zodat het aanwezige aanbod voor zoveel mogelijk inwoners toegankelijk is.

We stimuleren en ondersteunen de samenwerking tussen onderwijs, gemeente, verenigingen, partners en andere betrokkenen. We maken (hernieuwde) afspraken met basis-, voortgezet en praktijkonderwijs, kinderopvang en sportaanbieders, zodat alle jeugd in de breedte kan kennismaken met sporten en bewegen. Sport- en beweegprofessionals blijven hierbij de verbindende factor, zodat kwalitatief goede beweegactiviteiten in de scholen en de sportverenigingen worden gegeven en kinderen en jongeren nog actiever worden betrokken bij activiteiten op de sport- en beweegparken in de openbare ruimte.

Ook voor kwetsbare groepen en oudere inwoners kan tot op hoge leeftijd sport en bewegen bijdragen aan een betere kwaliteit van leven en een goede gezondheid. We stimuleren verenigingen om ook voor deze inwoners sporten en bewegen mogelijk te maken en hun aanbod waar mogelijk aan te passen. Initiatieven voor het ontwikkelen van nieuwe activiteiten zoals bijvoorbeeld wandel- en beweeggroepen worden door sport- en beweegprofessionals (tijdelijk) ondersteund. Dit doen ze door kennis en ervaring beschikbaar te stellen en verbindingen te leggen tussen verenigingen en organisaties die deze activiteiten (willen gaan) organiseren.

Inclusief sporten en bewegen

Iedereen kan met plezier meedoen met sport en bewegen, zonder fysieke en sociale drempels en zonder drempels in dienstverlening, wat zijn of haar achtergrond ook is. Denk aan nieuwe Nederlanders, lhbti-ers, inwoners in armoede en kwetsbare ouderen.

Zoveel mogelijk inwoners houden of krijgen de gelegenheid om te sporten en bewegen. Dit draagt bij aan hun (sociale) weerbaarheid ,zodat ze met meer zelfvertrouwen in het leven staan. Kwetsbare inwoners, waarvoor sporten en bewegen minder toegankelijk is, ondersteunen en faciliteren wij (tijdelijk) door kennis en ervaring te delen zodat ook zij laagdrempelig en naar eigen behoefte in beweging kunnen komen.

In samenwerking met buurt- en sportcoaches, sportverenigingen, onderwijs en maatschappelijke organisaties dragen we sociale acceptatie van alle inwoners uit en stimuleren we verenigingen en organisaties om dit bespreekbaar te maken. Hiermee willen we bewustwording creëren en eventueel aanwezige sociale drempels naar sport en bewegen wegnemen.

Welke aspecten hebben specifiek aandacht nodig?
Wij hebben de ambitie om een inclusieve gemeente te zijn. Praktisch gezien betekent dit, dat we met name bij het ontwikkelen van sportaccommodaties en onze openbare ruimte zorgen dat deze voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn.

Ook informatie over het aanwezige aanbod, (ook van buiten de grenzen van onze gemeente) en over financiële tegemoetkomingen zal voor iedereen toegankelijk en bereikbaar moeten zijn.

Voor het aanwezige aanbod geldt dat we aansluiten bij de ontwikkeling van een website door het Beweegteam het Hogeland en het Gronings Provinciaal Beweegakkoord. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het participatiefonds kunnen door inwoners met een minimum inkomen worden ingezet. Deze fondsen maken primair onderdeel uit van het minimabeleid.

Nieuwe ontwikkelingen en kansen bij het realiseren van een betaalbaar sport en beweegaanbod worden met beide handen aangepakt. Verder hebben we aandacht voor het ontwikkelen van een passend aanbod voor specifieke doelgroepen en het updaten en beheren van het actuele beweegaanbod. Ook hier ligt het initiatief bij inwoners(groepen) zelf en kan (tijdelijk) ondersteuning worden gevraagd aan sport- en beweegprofessionals.

"Kinderen op jonge leeftijd moeten kennis kunnen maken met verschillende sporten. Daarbij is gymles heel belangrijk, maar ook daarbuiten bij sportaanbieders. Op die manier kunnen ze goed bepalen wat ze leuk vinden en bij hen past."

Hoofdstuk 6
Van papier naar praktijk

Om onze ambities goed te kunnen formuleren, hebben we eerst gekeken naar wettelijke kaders en aansluitende visies, toen de belangrijkste trends en ontwikkelingen in kaart gebracht en vervolgens ingezoomd op feiten en cijfers. Nu lichten we toe waar onze aandacht naar uit gaat de komende jaren, om de visie om te kunnen zetten in praktijk.

Uitvoeringsplan

De visie sport en bewegen is ontwikkeld voor de periode tot en met 2030. Onze ambities gaan binnen deze periode niet veranderen, maar omdat de maatschappij snel verandert, verandert de uitvoering mogelijk wel. We stellen eens in de drie jaar een uitvoeringsplan op, om zo te kunnen bijsturen en in te spelen op veranderingen.

In het uitvoeringsplan stellen we concrete doelstellingen en resultaten op, geven we weer welke activiteiten we gaan uitvoeren voor het realiseren van de doelen en koppelen we dit aan personeel en financiën voor de uitvoering. Het uitvoeringsplan stellen we samen op met partners en verenigingen, en binnen de gemeente met andere beleidsterreinen, waarbij we ook samen kijken wie welke verantwoordelijkheid kan nemen. Inwoners betrekken we bij de uitvoering. Niet alleen brengen we hun behoeften in kaart, we spelen er ook op in.

Organisatie en samenwerking in een Sportplatform

Aansluitend op de ontwikkeling van het Lokaal Sportakkoord hebben verschillende partners en verenigingen meegedacht en meegewerkt aan deze visie. Vanuit het Lokaal Sportakkoord is een regiegroep ontstaan, die actief meedenkt en –werkt. Andere gesprekspartners zijn sportverenigingen die zich hebben georganiseerd vanuit hun sportdisciplines.

Het samenwerken, overleg voeren en in contact staan met partners, verenigingen en ook inwoners willen we een meer structureel karakter geven waarbij ook groepen die niet of weinig zijn aangesloten nadrukkelijk uitgenodigd worden aan te sluiten. We willen daarom in overleg met de regiegroep van het Lokaal Sportakkoord en het Beweegteam Het Hogeland het samenwerkingsnetwerk op het gebied van sport, bewegen verder gaan versterken en gezamenlijk een ‘Sportplatform Het Hogeland’ inrichten.

Dit netwerk inspireert elkaar, werkt samen en ondersteunt elkaar met als doel het bevorderen van sport en bewegen voor onze inwoners met de nadruk op een gezonde leefstijl. Op welke wijze wij dit samen doen, overleggen we met de regiegroep, onze partners en verenigingen. De afspraken nemen we op in ons uitvoeringsplan.

Monitoring en evaluatie

In deze visie stellen we onze ambities vast. In een uitvoeringsplan koppelen we dit aan concrete doelen en activiteiten. Het is van belang te meten en te monitoren welke van onze activiteiten resultaten opleveren. We gaan kernindicatoren vaststellen en koppelen aan de Monitor Sociaal Domein en Samenleving. We monitoren de resultaten van onze activiteiten om te bepalen of doelen uit het op te stellen uitvoeringsplan gerealiseerd worden. Jaarlijks delen we deze resultaten met de regiegroep van het Lokaal Sportakkoord, het College van B&W en de Gemeenteraad. In 2026 kijken we of deze visie nog aansluit en of er aanpassingen gewenst zijn.

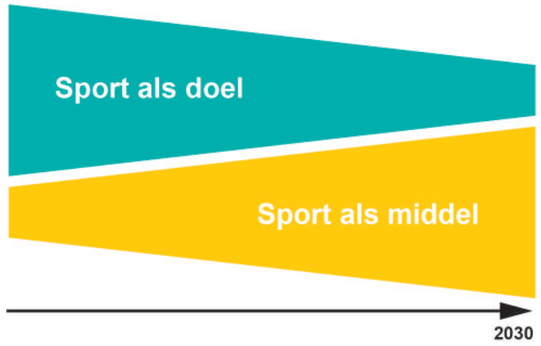
Financiën

Het financiële kader voor de uitvoering van de visie sport en bewegen is de gemeentelijke meerjarenbegroting. Die meerjarenbegroting lijkt voor de afzienbare toekomst onder druk te staan. Dit zal ook gevolgen hebben voor de beschikbare budgetten voor sport en bewegen. Deze verwachte krapte zal ons dwingen om scherpe keuzes te maken, waarbij we onze ambities overeind willen houden.

We kijken onder meer naar de verhouding tussen de kosten en opbrengsten van binnen- en buitensportaccommodaties en het onderhoud en beheer ervan. Daarnaast worden er op verschillende plaatsen in Het Hogeland sport- en beweegcoaches ingezet, die voor een groot deel worden gefinancierd uit het budget dat de gemeente ontvangt voor combinatiefunctionarissen, en zijn er verenigingsondersteuners actief.

Komen er meer vragen vanuit inwoners en organisaties dan binnen de huidige begroting kunnen worden opgepakt dan wordt gezamenlijk met alle betrokkenen gekeken welke vraagstukken prioriteit krijgen en welke later worden opgepakt.

Sport en bewegen vinden we terug in verschillende beleidsterreinen, bijvoorbeeld het sociaal domein als middel en het ruimtelijk domein als het gaat om de inrichting van de openbare ruimte. Daar zijn sport en bewegen dan ook verweven in de budgetten en begrotingen. Een aandachtspunt is dan ook om (meer) integraal (samen) te gaan werken.

Voor extra activiteiten zullen de gemeente, inwoners of organisaties vaker een beroep moeten doen op externe (co)financiering en is samenwerking tussen organisaties en beleidsterreinen van belang. Als voorbeeld voor de gemeente noemen we GIDS-middelen, Kansrijke Start, Collectieve Preventie en het Nationaal Programma Groningen.

Ook kunnen inwoners voor initiatieven waarvoor draagvlak is vanaf 2020 jaarlijks een beroep doen op dorpsbudgetten. Inmiddels zijn er zo bijvoorbeeld al een aantal beweegtuinen gefinancierd maar ook een zogenaamd kabouter-voetbal-veldje bij een sportaccommodatie.

In het minimabeleid zijn middelen beschikbaar voor sport en bewegen vanuit de collectieve ziektekostenverzekering en aanvullende verzekeringen. Tevens kunnen minima een beroep doen op het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur en het Participatiefonds.

De economische en maatschappelijke effecten van sport en bewegen zijn talrijk. Dit geeft sport en bewegen veel waarde. Er is steeds meer behoefte aan inzicht in die waarde. Om het inzicht hierin te vergroten en te laten zien hoe we onze sportinfrastructuur financieel in stand kunnen houden en optimaal kunnen benutten en verrijken gaan we onderzoeken of dit onderdeel kan worden van het uitvoeringsprogramma. Dit kan betekenen dat vastgoed van de gemeente wat nu wordt gebruikt door sportaanbieders en – verenigingen wordt geprivatiseerd.

Communicatie en zichtbaarheid

Deze visie is de stip op de horizon voor de ontwikkeling van sport en bewegen in Het Hogeland en geeft aan waar de komende jaren onze aandacht naar toe gaat. We gaan inwoners en overige betrokkenen informeren over deze visie en over de verschillende aandachtsgebieden in gesprek, zodat alle betrokkenen weten en voelen welke richting we op gaan en welke kaders hierover zijn afgesproken.

In de gemeente gebeurt al ontzettend veel op het gebied van sport en bewegen. Dit is alleen lang niet overal goed zichtbaar. Sport brengt plezier en is een krachtig middel. Dit gaan we meer uitdragen en uiten.

Het Beweegteam Het Hogeland heeft een belangrijke plek in de gemeente en communiceert met onze inwoners en sportverenigingen en andere organisaties over activiteiten die worden georganiseerd, maar ook bijvoorbeeld over relevante ontwikkelingen en verenigingsondersteuning. We sluiten als gemeente hierbij aan en stemmen onze communicatie met elkaar af. Dit geldt ook voor de regiegroep.

Communicatie en zichtbaarheid zijn belangrijk om te informeren en draagvlak te creëren, maar vooral ook om te inspireren. Het te ontwikkelen uitvoeringsplan bevat een onderdeel communicatiestrategie, waarmee we als eerste in beeld brengen wat er nu al is en goed gaat. We gaan samen met onze partners kijken hoe we de communicatie kunnen versterken en waar nodig aanpassen en uitbreiden. Het streven is om het nog te ontwikkelen sportplatform samen met sportverenigingen, andere sportaanbieders en de sport- en beweegprofessionals een belangrijke rol te geven.

Vervolgstappen die worden gezet in het kader van de visie sport en bewegen, zoals het opstellen en uitvoeren van een uitvoeringsplan, worden zowel binnen de gemeente als met onze samenwerkingspartners besproken, afgestemd en opgepakt.

De opgaven voor team sport en bewegen en het Sociaal Domein en Samenleving vinden hun basis in het Koersdocument Sociaal Domein en Samenleving, het Beleidsplan Samenleving en Sociaal (in ontwikkeling) en worden opgenomen in het Programma Transformatie Sociaal Domein.

In 2026 wordt samen met alle betrokkenen gekeken of op basis van ontwikkelingen er een bijstelling moet plaatsvinden.

In januari 2021 telt de nieuwe gemeente Het Hogeland 50 dorpen en bijna 48.000 inwoners. Kijkend naar de oppervlakte van de gemeente is Het Hogeland op-één-na grootste gemeente van Nederland.

Als we kijken naar de uitdagingen in gemeente Het Hogeland dan zien we dat er in 2017 11.000 65-plussers woonden in Het Hogeland en de huidige prognose is dat het aantal 65-plussers in 2040 is gestegen tot 15.000 inwoners.

Tegelijkertijd daalt het aantal jeugdigen tot 19 jaar in het Hogeland van 11.000 in 2017 naar 9.800 in 2040. De jeugdwerkloosheid in de provincie Groningen was in 2017 10,7 procent. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde (8,9 procent).

Meer dan de helft van de volwassenen (54 procent) in Het Hogeland heeft overgewicht. Dat is iets meer dan het provinciaal gemiddelde (50 procent). Kijken we naar obesitas dan zien we dat vooral in Uithuizen, Uithuizermeeden en Leens bijna een op de vijf volwassenen zwaar overgewicht heeft.
Opvallend is dat het percentage kinderen met overgewicht op basisscholen in Het Hogeland gunstiger is dan het provinciaal gemiddelde. In Het Hogeland heeft 14 procent van de leerlingen van groep 8 overgewicht.

Momenteel hebben ongeveer 4.600 inwoners een inkomen onder de grens van 120 procent van de bijstandsnorm. En van de 4.600 inwoners zijn er 1.000 personen 18 jaar of jonger. Zij kunnen gebruik maken van regelingen van het gemeentelijk minimabeleid om te kunnen sporten en bewegen.

Deelname inwoners aan sport en bewegen in Het Hogeland
Uit cijfers blijft dat in het Hogeland slechts 42,1 procent van de mensen 19 jaar en ouder) wekelijks aan sport doet, tegenover 51,3 procent van het landelijke gemiddelde. Inwoners van Het Hogeland blijven wat betreft lidmaatschap van een sportvereniging niet heel erg achter bij het landelijk gemiddelde. 24,8 procent van de volwassenen is lid van een sportvereniging, ten opzichte van 24,9 procent gemiddeld in Nederland.

Percentage ongeorganiseerde sporters in 2016 in de gezondheidsmonitor ouderen en volwassenen (GGD, CBS en RIVM) in de voormalige gemeenten:

	Fitness	Hardlopen	Wandelen	Fietsen
Bedum	15	8	3	2
Winsum	16	9	2	2
De Marne	15	8	2	2
Eemsmond	13	10	2	1

Sportdeelname gemeenten, verschillen en invloedsfeer
Onderzoek naar verschillen in sportdeelname tussen de gemeenten geeft de volgende verklaring. De focus ligt daarbij op de samenstelling van de bevolking en de deelname aan sporttakken waar de gemeenten zich met hun beleid doorgaans op richten. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de uitgaven aan sport in een gemeente. Enkele bevindingen zijn:

- In de meeste Nederlandse gemeenten sport iets meer dan de helft van de inwoners elke week, maar bij sommige gemeenten is dat een stuk minder.
- De bevolkingssamenstelling bepaalt hoe sportief een gemeente is: in gemeenten met hoog opgeleide, jonge en gezonde inwoners is de sportdeelname het hoogst.
- In het algemeen sporten meer kinderen dan volwassenen. De leeftijdsopbouw van een gemeente is daarom bepalend voor de sportdeelname.
- Nog belangrijker is het opleidingsniveau in een gemeente: waar het opleidingsniveau hoog is, neemt het aantal sporters in een gemeente toe.
- Als een gemeente relatief veel inwoners heeft met een beperking en een niet-westerse achtergrond, dan blijft de sportdeelname achter.

De dominantie van deze kenmerken beperkt in sterke mate de mogelijkheden voor de gemeenten om de sportdeelname te beïnvloeden. Een groot deel van de wekelijkse sportdeelname, zoals fitness, wandelen, fietsen en hardlopen, vindt daarbij niet in door gemeenten gesubsidieerde voorzieningen plaats. Gemeenten kunnen de sportdeelname wel bijsturen door het sportaanbod af te stemmen op de bevolkingssamenstelling of de behoefte, en door gerichte stimulering van specifieke groepen, zoals kinderen die in armoede opgroeien.

Rapport: Verschillen in sportdeelname tussen gemeenten. auteur: Dool, R. van den; plaats: Utrecht. Uitgever: Mulier Instituut 2018

Nederlandse Norm Gezond Bewegen in Het Hogeland

Introductie
De naam ‘30 minuten bewegen’ is gebaseerd op de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), de internationale norm voor gezond bewegen.

Er zijn twee gangbare normen voor de gewenste hoeveelheid beweging. Allereerst de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, die de gewenste hoeveelheid lichaamsbeweging normeert vanuit een gezondheidskundig oogpunt en de Fitnorm, die de gewenste hoeveelheid lichaamsbeweging normeert die nodig is voor een goede conditie van het hartvaatstelsel. Personen voldoen aan de zogenaamde Combinorm indien zij minimaal één van de genoemde normen halen (bron: NISB).

Nederlandse Norm Gezond Bewegen

- Voor jeugd 4-18 jaar: 1 uur per dag matig en intensief bewegen, 3x per week spier en botversterkende activiteiten.
- Volwassenen en ouderen: 2,5 uur per week matig intensief bewegen en 2x per week spier- botversterkende activiteiten.

Om een goede gezondheid te behouden is het gewenst tenminste vijf dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Voor kinderen, jongeren en mensen met overgewicht is het gewenste aantal minuten per dag tenminste 60.

Of aan de norm wordt voldaan hangt af van de duur (totaal 30 of 60 minuten in blokjes van minimaal 10 minuten), de frequentie (minimaal vijf dagen per week) en de intensiteit (iets hogere hartslag en ademhaling. dus stevig doorwandelen, iets harder op de pedalen trappen, eens flink achter de hond aanrennen).

Drie groepen worden onderscheiden: inactieven halen geen enkele dag per week 30 minuten matig intensieve beweging; normactieven zijn vijf dagen of vaker actief per week en de groep daartussen wordt gevormd door de mensen die onvoldoende actief zijn, de semi-actieven

Het Hogeland en de provincie Groningen (2021)
Welk percentage jongeren voldoet aan de NNBG in Het Hogeland en in de provincie Groningen?

	Vmbo	Havo/vwo
Het Hogeland	17	20
Provincie Groningen	16	19

Welk percentage volwassenen voldoen aan de NNBG in Het Hogeland en in de provincie Groningen?

	2012	2016
Het Hogeland	67	63
Provincie Groningen	66	63

Fitnorm

Om aan een andere norm die wordt gebruikt te voldoen om een goede conditie van het hartvaatstelsel te bewerkstelligen is drie maal per week tenminste 20 minuten intensieve lichaamsbeweging nodig (door bijvoorbeeld te sporten).

Onderscheid wordt gemaakt tussen niet-fit (niet of enkele keren per jaar zwaar inspannend actief), semi-fit (wel regelmatig zwaar inspannend actief, maar minder dan drie maal per week) en normfit (3 of meer keren per week tenminste 20 minuten intensieve lichamelijke activiteiten).

Fietsgebruik bij afstand van < 7,5 km (2017)
Opvallend is dat het fietsgebruik van inwoners een ander beeld geeft als resultaten uit andere monitoren over gezondheid.

Voormalige gemeente Eemsmond	51 procent
Voormalige gemeente De Marne	41 procent
Voormalige gemeente Winsum	34 procent
Voormalige gemeente Bedum	30 procent

(Bron CBS – Onderzoek verplaatsingen in Nederland (OViN))

Beweegrichtlijnen 2016 volwassenen van 19 jaar en ouder

Voormalige gemeente Bedum	51 procent,
Voormalige gemeente Winsum	50 procent
Voormalige gemeente De Marne	45 procent
Voormalige gemeente Eemsmond	45 procent

(Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016)

Sport en bewegen in Het Hogeland

Wekelijks zijn duizenden inwoners van jong tot oud in Het Hogeland aan het sporten en bewegen als deelnemer, publiek, vrijwilliger of aanbieder. Niet alleen op, in of rond sportaccommodaties maar ook in de eigen omgeving en de natuur. In Het Hogeland willen we dat iedereen kan sporten en bewegen en het wordt bijna als vanzelfsprekend gezien dat het er is. Hoe zorgen we hiervoor de komende jaren in een wereld die continu in beweging is?

Vier herkenbare thema's

We hebben gekozen om vanuit vier thema's die we herkennen in Het Hogeland en ook landelijk op de agenda staan het gesprek aan te gaan. Dat zijn: 'Sport en Bewegen met vitale sport- en beweegaanbieders', 'Sport en bewegen voor jeugd', 'Inclusief sporten en bewegen', 'Sport en bewegen in een veilige en uitnodigende omgeving'

1) Sporten en bewegen met vitale sport- en beweegaanbieders

- **Samenwerking sport- en beweegaanbieders**
  - Demografische ontwikkelingen
  - Trends en ontwikkelingen binnen sport- en bewegen
- **Gezonde leefstijl / van 0 -100 jaar**
  - Trends en ontwikkelingen
  - Wat willen inwoners en wat doen en kunnen ze zelf / samen
- **Aandacht voor jeugd en jongvolwassenen**
  - Demografische ontwikkelingen
  - Jeugd: huidige situatie en uitvragen wat ze willen.
  - Jong volwassenen: huidige situatie en wat zijn hun wensen
- **De gemeente**
  - Visie en beleid (uitgangspunten, kaders, randvoorwaarden (niet alleen financieel)
  - Regie, verbinden / ondersteunen / faciliteren
  - Informatie en advies

2) Sport en bewegen voor jeugd

- **Vanaf jongs af aan is sporten en bewegen vanzelfsprekend**
  - Ouders betrekken; al vanaf 0 jaar beginnen
  - Laagdrempelige en toegankelijk / obstakels wegnemen:
    - in de buurt
    - ongeacht achtergrond / financiële situatie
    - kennisoverdracht, bewustwording,
    - wat willen kinderen en jongeren zelf
  - Basis leggen op scholen (of eerder) maar ook daar buiten met sportaanbieders
  - De omgeving veilig en uitnodigend inrichten.
  - Scholen, kinderopvang, buitenschoolse opvang, sportverenigingen en andere (commerciële sport en beweegaanbieders kunnen samenwerken.
  - Voor scholen waarvoor in de nabije omgeving (dorp) geen sportaccommodatie aanwezig is, meedenken over hoe het beweegaanbod van school kan voldoen aan de kerndoelen bewegingsonderwijs.

3) Inclusief sporten en bewegen

- **Samenwerking tussen partijen stimuleren.**
  - Inwoners van dorpen en woonkernen bepalen gezamenlijk wat ze mogelijk willen maken voor 'iedereen'. Het hangt o.a. af van omgeving en bevolking.
  - Draagvlak en duurzaam!
- **Sport- en beweegaanbod maar ook wandel- fiets- en andere routes (beter) toegankelijk maken**
  - Informatie bereikbaar en toegankelijk maken over huidige sport- en beweegmogelijkheden
  - Iedereen gelegenheid geven om kennis te maken met een aantal sporten. Dit regelmatig herhalen.
- **Motivatie om te sporten en bewegen verschillen.**
- Sport als middel voor en het onderhouden van je sociale netwerk.
  - Houd het aanbod divers.
  - Bewegen gekoppeld aan gezondheid;
  - Sporten is onderdeel van het leven.
- **Iedereen kan meedoen**
- Drempelloos kunnen bewegen
- Toegankelijk en divers aanbod ook voor ouderen.
- Hindernissen wegnemen:
- Mogelijkheden voor financiële ondersteuning inzichtelijk maken. Vb Sportfonds 18+.

4) Sport en bewegen in een uitnodigende en veilige omgeving

- **Voor iedereen!**
  - Rekening houden met een steeds oudere wordende populatie in de gemeente.
  - Ondersteuning en begeleiding aanwezig op momenten.
- **Inrichting omgeving**
  - Dichtbij huis / in de natuur
  - Variërende, uitnodigende omgeving voor jong en oud.
  - Beweegparken / speelplekken en openbare ruimte in de dorpen die flexibel zijn
  - Goede verlichting voor 's avonds sporten buiten.
- **Sportaccommodaties / Sport- en beweegaanbieders**
  - Basisvoorziening op orde houden.
  - Niet alleen investeren in grote sportparken
  - Samenwerking stimuleren.
  - Sportruimte bij scholen.
  - Betaalbaar
  - Veilige omgeving voor vrijwilligers.
  - Gedegen opleiding voor jeugdtrainers en vertrouwenspersoon binnen de vereniging.

Bronnen

http://www.waarstaatjegemeente.nl

https://socaalplanbureaugroningen.nl

https://sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/clublidmaatschap

https://volksgezondheidenzorg.info/sport/sportopdekaart/openbaar-sport-en-beweegaanbod#node-beweegvriendelijke-omgeving-gemeente

https://mulierinstituut.nl/publicaties/25492/verenigingsmonitor

https://mulierinstituut.nl/publicaties/websheet-sportverenigingen-in-nederland

www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/waarde-van-sport

www.ggdgroningen.incijfers.nl

Rapport: Verschillen in sportdeelname tussen gemeenten. auteur: Dool, R. van den; plaats: Utrecht. Uitgever: Mulier Instituut 2018

Onderzoek verplaatsingen in Nederland (OViN)) Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016. Bron: Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Nederlandse Norm Gezond Bewegen in Het Hogeland. Bron: Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen.

Planning en route

Desk research: mondeling en schriftelijk (digitaal) onderzoek
Field research: individuele en groepsgesprekken in o.a. (digitale) Sportcafés

Mei 2020
- De raad stelt de Startnotitie vast;

Juni 2020
- Eerste van 3 bijeenkomsten begeleidingsgroep.
  Deelnemers zijn collega's andere beleidsterreinen gelieerd aan sport, Huis voor de Sport en Mensenwerk Het Hogeland;
- Eerste online Sportcafé met sportverenigingen;
  Deelname: 5 organisaties en 5 personen;

Zomer 2020
- Vakantieactiviteiten beweegteam in gesprek met 8 jongeren (PO);
- Schriftelijk onderzoek sportverenigingen. Respons 49 verenigingen;

September 2020
- Twee fysieke Sportcafés georganiseerd. I.v.m. minimaal aantal aanmeldingen niet door laten gaan;

Oktober 2020
- Tweede bijeenkomst begeleidingscommissie;
  Fysieke bijeenkomst met de interim wethouder en namens de 15 voetbalverenigingen een delegatie van 5 verenigingen;

November 2020
- Schriftelijke consultatie begeleidingscommissie;
- Drie Sportcafés met totaal 34 sportverenigingen en 39 deelnemers;
- Eén Sportcafé voor alle inwoners, verenigingen, organisaties.
  17 verschillende organisaties en 25 deelnemers;

Januari 2021
- Online bijeenkomst met de 5 besturen van zwembaden;
- Vier online bijeenkomsten over vier verschillende aandachtsgebieden waar 'iedereen' voor was uitgenodigd met totaal 18 organisaties 19 deelnemers;

31 januari 2021
- Verkorte versie visie sport en bewegen gereed (1e bespreekversie);

Februari 2021
- Resultaat onderzoek 10 jongeren eind januari 2021 Winsum (VO leeftijd, uitgevoerd via de jeugdsoos).

Februari/Maart 2021
- Wethouder Theo de Vries (regelmatig terugkerend)
- Collega's Sport en Bewegen en Huis voor de Sport
- Collega's andere beleidsterreinen, begeleidingscommissie en de
- Deelnemers Sportcafés (en overige geïnteresseerden)

17 februari en 10 maart 2021
- Directieoverleg;

16 maart 2021
- College Thema uur;

15 april – 20 mei 2021
- Conceptversie uitwerken, afstemmen met Theo de Vries en collega's, redigeren en vormgeven;

Begin juni 2021
- Informeren raad via een Raadsmemo;
- Collega's die akkoord moeten geven bij de besluitvorming.

Planning i.v.m. besluitvorming:
29 juni (en 6 juli) 2021
- Collegevoorstel bespreken

1 september 2021
- Raadsoverleg

Lange termijn agenda Raad:
15 september 2021
- Ter besluitvorming op de agenda in de Gemeenteraad

Visie Sport en Bewegen Het Hogeland 2021 - 2030

Auteur: Ageeth Oskam

Eindredactie: Arend Jan Wonink

Fotografie: Mariska de Groot
Beweegteam Het Hogeland
Fysio2fit
Turning Winsum
MC Eenrum
Tennisvereniging ZNEO

Vormgeving: Rianne Joustra

Datum 23 juni 2021

gemeente
Het Hogeland